

Razgovor sa gosp. županom Antom Sanaderom o javnozdravstvenoj djelatnosti Splitsko-dalmatinske županije

Ankica Smoljanović

Javno zdravstvo prati, proučava i ocjenjuje zdravstveno stanje definiranog područja i daje prijedloge za njegovo unapređenje.

Shodno odlukama mjerodavnih vlasti sudjeluje u provedbi i nadzoru mjera i ocjenjuje njihovu učinkovitost.

Sukladno saznanjima predlaže izmjene i dopune planova i programa mjera zaštite.

To opće načelo na različite načine primjenjuje se u pojedinim područjima Europe.

U suvremenim zemljama razvijene demokracije, sukladno zakonima o ljudskim pravima i slobodama, javno zdravstvo je obvezno osigurati pravovremeno izvještavanje javnosti, sveobuhvatnost i svedostupnost zdravstvene zaštite, kontinuirano sudjelovati u promicanju zdravlja, zdravstvenom odgoju, promjeni nepoželjnog stila života, a posebnu potporu davati ugroženim skupinama (stari-nemoćni, trudnice/trudnoće, djeca, invalidi, nezaposleni, neosigurani i dr).

Javno zdravstvo mora poznavati stanje u svojoj zemlji, osigurati međunarodnu izmjenu informacija o kretanjima iz svoga područja odgovornosti i mjerodavnosti, procijeniti mogućnost utjecaja nepovoljnih zbivanja iz svijeta na svom području, te predložiti vlastima najučinkovitije mjere zaštite.

Iz iznijetog nesporno je da je djelatnost javnog zdravstva od vitalnog državnog interesa, zbog čega mu razvijene zemlje daju poseban značaj. Praktički se to očituje npr. u obliku financiranja javnog zdravstva – pretežito ili u potpunosti iz državnog proračuna, minimalno ili ništa iz blagajni zdravstvenog osiguranja.

Mjesto i uloga hrvatskog javnog zdravstva svoju punu vrijednost će doživjeti kada iz deklarativnog prijeđe na stvarni odnos, a to je da je javno zdravstvo djelatnost od vitalnog državnog interesa.

Na tragu ovih suvremenih načela javnog zdravstva objavljenih od Europskog pokreta Split 2002. godine u publikaciji «Zdravi u Europu» autora dr. Mladena Smoljanovića, uslijedio je intervju s predstavnikom vrhovne vlasti na županijskoj razini gosp. županom Antom Sanaderom, dipl. inž.

• *Splitsko-dalmatinska županija je prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti vlasnik i osnivač ustanova zdravstva: Doma zdravlja, Ustanove za hitnu medicinsku pomoć, Zavoda za javno zdravstvo, Ljekarne i Lječilišta «Biokovka».*

Kakva su g. Županu Vaša saznanja o mjestu i ulozi Zavoda za javno zdravstvo u sustavu zdravstvene zaštite Splitsko-dalmatinske Županije?

Gosp. župan Sanader: Zdravstvene ustanove kojima je vlasnik i osnivač Županija koje ste nabrojili spadaju uglavnom u primarnu zdravstvenu zaštitu. Dom zdravlja i Ustanova za hitnu medicinsku pomoć su ustanove primarnog kontakta. Tu naši građani, odnosno pacijenti, ostvaruju svoj prvi susret sa zdravstvenom zaštitom na području čitave Županije. Osim hitne medicinske pomoći, za čiji rad mora postojati državni interes, poznato mi je da je u razvijenim zemljama svijeta, primarna zdravstvena zaštita mahom privatizirana što se kod nas već na jedan način kroz vid zakupa i dogodilo. Tu Županija više nije klasični vlasnik i osnivač, tako da s tog stanovništva i ne može sudjelovati u kreiranju zdravstvene politike u potpunom obimu, već su tu primarni ugovorni odnosi osiguravajućih kuća i s njima ugovorenih liječničkih timova primarne zdravstvene zaštite-obiteljskih liječnika, pedijatar, ginekologa, stomatologa i dr.

Zavod za javno zdravstvo je kao cjelina u županijskom vlasništvu, tj. državnom vlasništvu, sa svojom

osnovnom zadaćom – nadzorom nad zdravstvenim stanjem stanovništva Županije – od bitne društvene važnosti za Županiju. Prema zakonskim odredbama Zavod prati, proučava i ocjenjuje zdravstveno stanje. Na temelju tih saznanja Zavod je obvezan predlagati mjere poboljšanja zdravstvenog stanja/zaštite na pojedinim područjima, isto tako i u čitavoj Županiji.

Upoznat sam s vašim izvješćima o zdravstvenom stanju stanovništva Županije. Pozitivnim ocjenjujem pristup kroz trinaest epidemioloških područja. To je potvrda prepoznatoj činjenici da Zavod kroz jednak pristup iskazuje potporu svakom dijelu Županije u smislu njenog zdravstvenog razvoja.

Zato smo u Županiji podržali vaše prijedloge za izgradnju Ispostava Zavoda te u njima mikrobiološke laboratorije na Hvaru, Sinju i Imotskom, kako to već imamo u Makarskoj.

● *Zavod za javno zdravstvo postoji od 1922. godine mijenjajući svoj naziv tijekom vremena te je poznat kao Higijenski zavod, Zavod za zaštitu zdravlja i sada Zavod za javno zdravstvo.*

Djelovao je u različitim društveno-političkim sustavima.

Prema Vašem mišljenju g. Župane kako sadašnje demokratske prilike pluralističkog stranačkog određenja utiču na status i rad Zavoda i što se po Vašoj procjeni očekuje od Zavoda?

Gosp. župan Sanader: Novi uvjeti pluralističke demokracije javnom zdravstvu pružaju veće mogućnosti. U prvom redu to se odnosi na veću potrebu sudjelovanja u javnosti. Višestranačje i demokracija traži brzu i točnu informaciju. Javnosti mora s njom biti upoznata. Stoga Zavod treba biti suvremeno uređen i opremljen suvremenim tehnologijama za brzi i kvalitetan odgovor na sva moguća ne/očekivana događanja.

U uvjetima globalizacije zbivanja u svijetu ni Hrvatska, pa ni naša Županija, ne mogu biti izdvojeni. Tako smo se trebali brzo ustrojiti u uvjetima međunarodnog bio-terorizma sporama antraksa, odgovoriti na pojavu SARS-a, kravljeg ludila, sada ptičje gripe. Moram priznati da sam sa zadovoljstvom pratio brzinu i kvalitetu reakcije na sva zbivanja, od strane našeg Zavoda. K tome, zamijećene su stručno utemeljene intervencije iz Zavoda i kod ekoloških incidenata. Pravovremenost reakcije odnosno intervencije i njena kvaliteta uvijek su doprinijeli brzom rješenju i što je najvažnije spriječavanju širenja bolesti, a time i nepotrebnih paničnih reakcija kod građana. To je znak da Zavod ima dobro ekipirane djelatnosti i kvalitetne stručnjake u svojim timovima, liječnika i inženjera različitih specijalnosti, što odgovara suvremenim zahtjevima.

● *Osnovna zadaća Zavoda je nadzor nad zdravstvenim stanjem stanovništva na području Splitsko-dalmatinske županije.*

Kakva je g. Župane Vaša prosudba o zdravstvenom stanju stanovništva naše Županije?

Gosp. župan Sanader: S pokazateljima zdravstvenog stanja možemo biti zadovoljni iz više razloga. Imamo vrsnih rezultata zahvaljujući visokoj tercijarnoj razini stacionarne zdravstvene zaštite u Kliničkoj bolnici Split koja kao znanstveno-nastavna baza Medicinskog fakulteta Sveučilišta Split doprinosi razvoju cjelokupne zdravstvene djelatnosti/zaštite, te visokoj rangiranosti Zavoda u hrvatskom javnom zdravstvu kao dijela nastavne baze Medicinskog fakulteta.

Dostupnost nekih oblika zdravstvene zaštite osnovne specijalističke razine na našem području nije zadovoljavajuća, što se u interesu naših stanovnika planira utemeljeno rješavati.

Uostalom, na temelju pokazatelja zdravstvenog stanja Županijska skupština je i u svojim dokumentima odredila zdravstvene prioritete na prijedlog rezultata projekta «Županijsko zdravlje» u čijoj je izradi jedan od glavnih izvoditelja bio i Zavod.

Uvjeren sam da će i porastom gospodarske moći, izgradnjom brzih i sigurnih prometnica i dostignuće dobrog općeg standarda doprinijeti još boljem zdravstvenom stanju.

● *Kako ocjenjujete suradnju Vas kao Župana, Poglavarstva i Skupštine Županije sa Zavodom?*

U cilju ispunjenja očekivanja svih upućenih na Zavod, što bi g. Župane po Vama bilo potrebno promijeniti, poboljšati, unaprijediti..?

Gosp. župan Sanader: Kao Župan namam baš mnogo mogućnosti, a nije ni bilo izričitih potreba, moje izravne suradnje sa Zavodom. Najviše što sam trebao, bilo je u funkciji mene kao Zapovjednika stožera za zaštitu i spašavanje gdje je g. Ravnatelj Zavoda član, i u izravnoj smo vezi.

Međutim, gosp. zamjenik župana za društvene djelatnosti, gospoda pročelnici različitih odjela, članovi poglavarstva trebaju tražiti suradnju sa Zavodom za sva područja zaštite zdravlja. Isto to se odnosi i na urede državne uprave, kao i na inspeksijske službe. Dakle, veliki je broj sudionika koji na svojim razinama mogu mnogo dogovoriti i riješiti koristeći potencijale Zavoda. Isto tako i u suprotnom smjeru.

Održavanje vrsne suradnje među samim županijskim zdravstvenim ustanovama i istih s Kliničkom bolnicom Split, koja je državna, je jedan od važnih čimbenika postizanja rezultata zdravstvenog stanja stanovništva. Tu očekujem jednu veću i korisniju suradnju, posebno na kreiranju zdravstvene

politike naše Županije.

●Zavod je u nezavidnim, skućenim prostornim uvjetima, a vrijeme za koje se poslovno priprema naznačuje visoke zahtjeve za dobivanje mjerodavnosti u diferentnim analizama i ocjenama. Od samodoprinosa u prošlosti Zavod nije ništa dobio.

Koliko će Županija moći pomoći u rješavanju ovog gorućeg problema?

Gosp. župan Sanader: Poznato mi je da je Zavod od 105 djelatnika 1991. godine pred sam Domovinski rat, narastao u Ustanovu s preko tristo zaposlenika, najvećim dijelom zbog mehaničkog prihvatila stotinjak djelatnika iz higijensko-epidemioloških odjela i školske medicine Domova zdravlja te prevencije bolesti ovisnosti Županijskog zavoda za bolesti ovisnosti Sv. Kajo.

Predstavljeno mi je da pri tome niste dobili odgovarajuće prostore i da je Zavod dosta toga morao urediti svojim sredstvima. U međuvremenu otvorili su se i novi poslovi i novi odjeli, i to sve u Vukovarskoj 46, u zgradi starog Higijenskog zavoda kakvog je prof.dr. Andija Štampar ostavio davne 1933. godine, sa svega 400-ak m² novoizgrađenog prostora u posljednjem desetljeću. Postojeći prostor je stvarno nedostatan za potrebe dobre laboratorijske prakse i akreditacija koje zahtijeva EU. Unajmljivanje skupog gradskog prostora i raseljavanje stručnih cjelina, nije prikladno rješenje iako je Zavod bio prisiljen na takva rješenja, zbog stvaranja minimalnih prostornih uvjeta i nezaustavljanja njegova razvoja.

Postoji nekoliko varijanti i prijedloga za rješenja prostornog nedostatka Zavoda.

Razumljivo, Zavod sam to ne može riješiti. Županija ima obveze zajedno s Gradom Splitom i drugim čimbenicima pristupiti rješavanju tog problema što skorije.

●U razvijenom turističko-emitivnom svijetu prepoznat je dostignuti visoki stupanj zdravstvene sigurnosti turista, kako u Hrvatskoj tako i u našoj Županiji.

Doprinos javnog zdravstva je razvidan.

Za sve izvršene usluge zdravstvu (HZZZO) i drugim komitentima (turističko-ugostiteljsko gospodarstvo) Zavod je obveznik uplate PDV-a Poreznoj upravi Ministarstva financija po učinjenom a prije izvršene naplate istim komitentima. No, zbog neostvarivane naplate, Zavod duguje Poreznoj upravi znatan iznos PDV-a s kamatama. Time zbog «kreditiranja» zdravstvene sigurnosti turističke ponude Zavod je zakinuť i nelikvidnim poslovanjem.

Može li g. Župane naša Županija pomoći Zavodu u rješavanju ovih poteškoća?

Gosp. župan Sanader: O problemu da Zavod nije u mogućnosti uredno uplaćivati PDV znam od prije dolaska na dužnost župana. Upoznat sam o stanju vašeg poslovanja po završnom računu u 2005. godini, te kolika imate potraživanja od korisnika vaših usuga. Uz HZZZO, najveći dužnici su čitav niz turističko-ugostiteljskih tvrtki, najvećim dijelom u državnom vlasništvu, kojima Zavod usluge mora napraviti, a oni zbog svoje nelikvidnosti vama ne plaćaju. Dakle, vi kreditirate zdravstvenu zaštitu stanovništva i sigurnost turističke ponude.

Nastojati ćemo iznaći mogućnosti rješenja financijskih problema Zavoda kontaktima sa svima koji su mjerodavni za donošenje odluka iz ovog područja ili mogu pomoći.